

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

Анотація. Розглянуто основні риси, що притаманні промислому комплексу України, та тенденції галузей на даному етапі його розвитку. Проаналізовано структуру вітчизняної промисловості та частку обсягу виробництва промислової продукції за галузями переробної промисловості України.

Аннотация. Рассмотрены основные особенности, присущие промышленному комплексу Украины, и тенденции отраслей на данном этапе его развития. Проанализирована структура отечественной промышленности и доля объема производства промышленной продукции по отраслям перерабатывающей промышленности Украины.

Annotation. The main features inherent to the industry of Ukraine and trends in the industry at present stage of its development are discussed. The structure of the domestic industry and the share of industrial output by branches of processing industry of Ukraine are analysed.

Ключові слова: промисловість, обсяг реалізованої продукції, структура промисловості, галузь промисловості.

Провідна роль промисловості в економіці України визначається, перш за все, тим, що, забезпечуючи всі галузі народного господарства знаряддями праці та новими матеріалами, вона є найбільш активним фактором науково-технічного прогресу і розширеного відтворення в цілому. Серед інших галузей господарства промисловість вирізняється комплексними і районоформувальними функціями. Темпи зростання, рівень розвитку і структура промисловості – важливі показники не тільки кількісної, але і якісної характеристики народного господарства та життєвого рівня населення. Від рівня розвитку промисловості залежить розвиток економіки в цілому. У роки радянської влади провідною була галузь важкої промисловості, що визначало рівень економічного й військового потенціалу країни. Важка індустрія була зорієнтована на розвиток військово-промислового комплексу [1]. З розпадом СРСР попит на вироби важкої промисловості значно знизився. Для підтримання конкурентоспроможності підприємств з'явилася необхідність у їх переорієнтації на предмети широкого споживання. Така диспропорція в промисловості України призвела до глибокої економічної кризи. Тому лише за умови інтенсивного розвитку промисловості можлива стабілізація економічної ситуації в країні. Актуальним є дослідження тенденцій розвитку промисловості та її галузей за останні роки.

Метою дослідження є виявлення основних рис, притаманних промислому комплексу України на даному етапі його розвитку.

Автор роботи [2] до основних рис вітчизняної промисловості відносить:

розгалужену структуру з функціонуванням усіх великих галузей;

консервативну структуру з високою часткою галузей важкої промисловості;

недосконалість технологій, що виявляється у зростанні обсягу відходів виробництва, ресурсо- та енергоємності (енергозатрати на одиницю промислової продукції в 6 – 8 разів перевищують аналогічний показник у розвинених країнах);

значну зношеність основних фондів;

надмірне забруднення природного середовища.

Одним із найважливіших показників, що віддзеркалює загальні тенденції розвитку промислового комплексу, є обсяг реалізації її продукції [3]. Аналіз динаміки даного показника дозволяє простежити загальні тенденції, що притаманні промисловості країни в цілому. На рис. 1 зображено динаміку обсягу реалізації промислової продукції за останні 12 років [4].

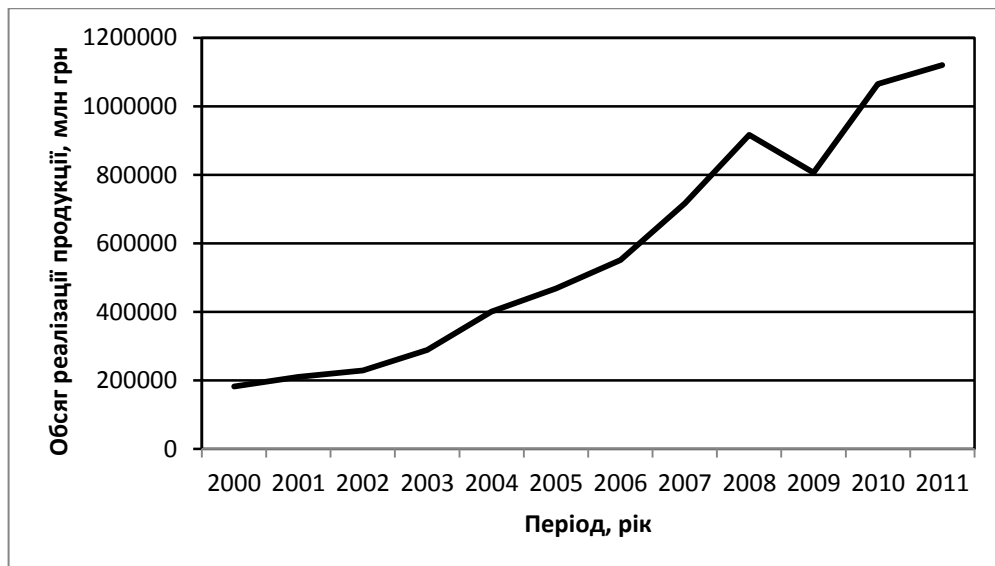

Рис. 1. Обсяг реалізації промислової продукції

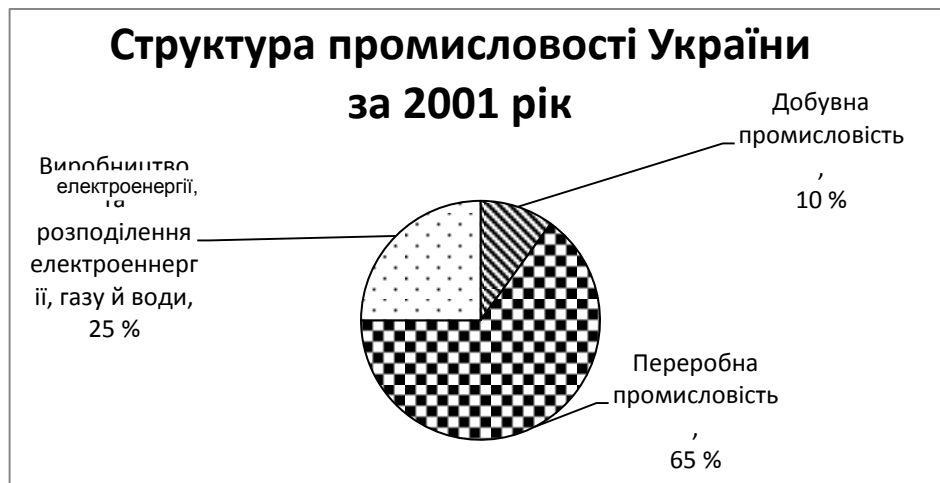
З рис. 1 видно, що кризові явища, притаманні світовій економіці, вплинули на розвиток вітчизняної промисловості та спричинили спад у 2008 – 2010 рр.

Аналізувати розвиток промисловості доцільно, виходячи з тенденцій її галузей. Галузева структура відображає склад та співвідношення галузей промисловості. Галузь промисловості – це сукупність підприємств, подібних за призначенням продукції, технологіями, що застосовуються, використаною сировиною.

Промисловість України складається з переробної, добувної галузей і галузі виробництва та розподілення електроенергії, газу й води. На рис. 2 наведено співвідношення цих галузей на 2001 та 2011 рр. за обсягом виробництва продукції.

З рис. 2 видно, що протягом десяти останніх років переробна промисловість залишається провідною.

Виходячи з домінуючих позицій переробної промисловості доцільно провести більш детальний аналіз її структури. Переробна промисловість представлена такими галузями, як: енергетична; паливна; металургійна; машинобудування та металообробки; хімічна і нафтохімічна; лісова, деревообробна і целюлозно-паперова; промисловість будівельних матеріалів; легка; харчова; комбікормова; мікробіологічна; поліграфічна та інші.

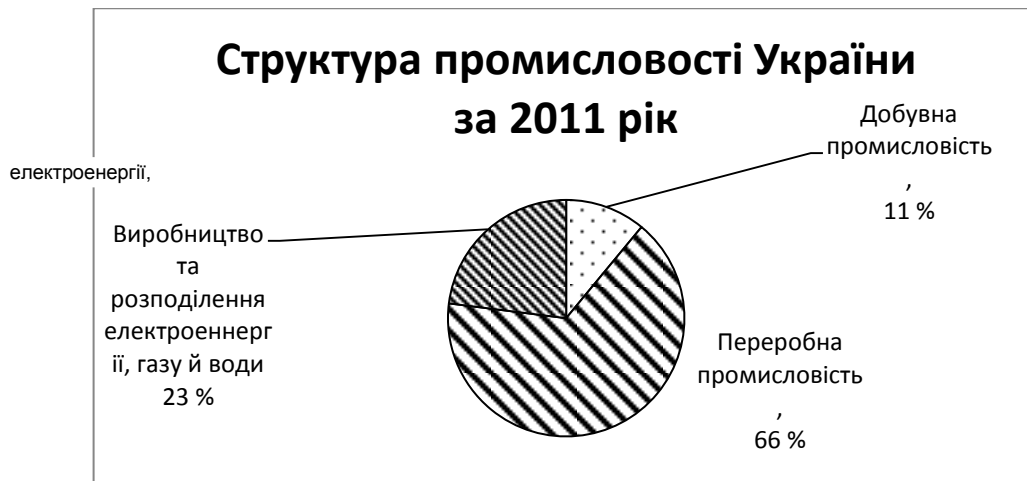

Рис. 2. Структура промисловості України

На рис. 3 наведено структуру переробної промисловості та її зміну з 2001 до 2011 рр.

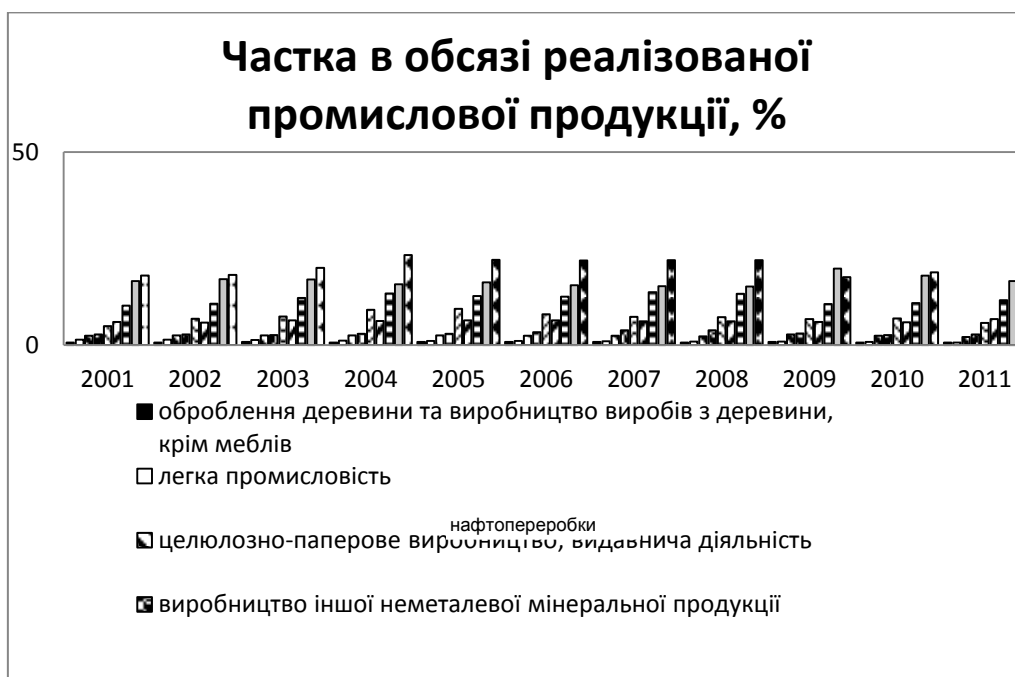

Рис. 3. Частка обсягу виробництва промислової продукції за галузями переробної промисловості, %

З рис. 3 видно, що протягом дванадцяти років найбільший обсяг реалізації продукції мають 5 галузей: металургійне виробництво, виробництво харчової продукції, машинобудування, виробництво коксу, хімічна та нафтохімічна промисловість. Але за роки, що аналізуються, частка галузей у загальному обсязі виробництва змінювалась непропорційно.

Проведений аналіз дозволяє зробити висновок, що розвиток промисловості України суттєво залежить від тенденцій розвитку світової економіки та розвитку її провідних галузей.

Наук. керівн. Чанкіна І. В.

Література: 1. Соціально-економічна статистика : підручник / під ред. А. В. Головача. – К. : Вища школа, 2008. – 210 с. 2. Промисловість України за 2005 р. // Теорія статистики : практикум / за ред. О. Г. Осадченко. – К. : ТОВ "Знання", КОО, 2008. 3. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua/>. 4. Чанкіна І. В. Аналіз основних тенденцій розвитку промислових підприємств України / І. В. Чанкіна // Сб. трудов по материалам Междунар. науч.-практ. конференции "Перспективные инновации в науке, образовании, производстве и транспорте'2010" (Одеса, 20 жовтня 2010 р.). – Одесса : Черноморье, 2010. – Т. 16. – С. 87–91.